Onderzoek naar muizenschade in keringen in Fryslân

Foto 1: Een beeld van de schade aan een waterkering (kade). Door de gaten van de nesten en de wissels (paadjes) van de muizen, worden de keringen gevoelig voor erosie en is het risico van bezwijken groter.

Inleiding

Momenteel treedt er een grote muizenplaag op vooral het zuidwesten van Fryslân. De populatie muizen is dusdanig dat sommige boeren geen gras meer kunnen oogsten en veel landerijen op nieuw in moeten zaaien. Dit leidt tot tien-duizenden euro's schade per boer (uitgekeerde schade 2005 was 2,5 miljoen euro. De schade in nu zeker het dubbele).

LTO heeft een meldpunt opengesteld waar de schade in beeld wordt gebracht, er hebben inmiddels 377 boeren gereageerd (totaal 26.936 ha, zie onderstaande tabel). Als ik door de polders met schade rij, dan bekruipt mij een gevoel van een van de 10 bijbelse plagen. Groene weide zijn over een groot oppervlak steppe geworden.

Vorige week hebben we achter een sleepslang met mestinjector percelen onder water gezet. Je komt dan tot dichtheden van 2.500 muizen per hectare. Die trekken met het regenachtige weer van de laatste dagen naar de hoge punten. Dat zijn ook de kaden.

Ha in gebruik	• ha milde schade (< 25%)	• ha flinke schade (25-75%)	• ha enorme schade (>75%)
26936	6187	7538	6094

De muizen zitten dus ook in de waterkeringen. Dit gaat in sterke mate ten koste van de erosiebestendigheid van de kering. Ook verweking is een risico. Als er tijdens stormomstandigheden golfoverslag over de kering plaatsvindt, dan is er een reëel risico dat de toplaag wegslaat.

Gelukkig zijn de meest risicovolle keringen opgehoogd. De medewerkers in het veld zijn alert, maar niet verontrust. De risicovolle trajecten zijn in kaart gebracht en als er onverhoopt schade zal optreden, dan versterken we de trajecten met kranen door met lokale teelaarde de kade te versterken. Daar heeft WF ervaring mee opgedaan in het verleden, wanneer te lage keringen tijdens calamiteiten werden opgehoogd. De risico's zijn o.i. beheersbaar.

Wetterskip Fryslân wil de risico's minimaliseren en is daarom begonnen onderzoek uit te voeren. Hierin word samenwerking met LTO, het Faunafonds en de Provincie. Er is inmiddels een onderzoeker gestart met het onderzoek. In bijlage 1 zijn de onderzoekspunten aangegeven.
We nemen ook de uitspoeling van nutriënten mee in dit onderzoek. Door de muizengaten en het ontstane kale steppelandschap lijkt die sterk te zijn toegenomen. Hier heeft WF als beheerder van de waterkwaliteit ook nadrukkelijk een belang.

Graag willen we ervaringen uit de rest van het land meenemen. In de negentiger jaren zijn in de Alblasserwaard vergelijkbare problemen geweest….

Foto 2: Met een sleepslang worden tot 2.500 veldmuizen per hectare naar boven gehaald. De indruk bestaat dat 20 tot 40% ontsnapt. Dweilen met de kraan open? Met deze methode verplaatsen de muizen zich niet naar de kaden, met de huidige regen en hoge grondwaterpeilen wel.

Foto 3: Schade op de primaire kering.

Foto 4: Greppels raken verstopt door grond uit de nesten van de muizen. De invasie start vaak via de greppels (Hommerts).

Foto 5: Dit perceel moet geheel worden gefreesd en ingezaaid. Vaak treedt er ook mollenschade op.

Foto 6 Schade op de kade.

Foto 7: Schade op kade.

Foto 8: Schade op wegberm.

Foto 9: Muizen maken bolletjes grond en rollen die via de pijp naar buiten. Dit geeft een heel losse structuur aan de grond rondom de muizennesten. Daardoor slaat nieuw ingezaaid graszaad soms slecht aan. Naast de nestpijp uitwerpselen van een predator (bunzing?).
Bij maaien gaat de losse grond mee de stal in (stalvoeren). Vee houdt er niet van door urine muizen.